

Кулизька Таїса, Мельник Інна
студентки 3 курсу спеціальності «Облік і оподаткування»
ВТЕК КНТЕУ
Вінниця, Україна

Науковий керівник: Тімошенко Наталя
викладач фінансових дисциплін
ВТЕК КНТЕУ
Вінниця, Україна

Taisa Kulyzka, Inna Melnyk
3rd year students specialty «Accounting and Taxation»
Vinnytsia college of trade and economics of Kyiv national university of trade and economics
Vinnytsia, Ukraine

Scientific supervisor: Natalia Timoshenko
teacher of financial disciplines Vinnytsia college of trade and economics
of Kyiv national university of trade and economics
Vinnytsia, Ukraine

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ FORMATION OF THE STATE BUDGET IN MODERN ECONOMIC DEVELOPMENT CONDITIONS

Формування бюджету відіграє велике значення як для держави, так і для фізичних та юридичних осіб. Бюджет є провідною ланкою фінансової системи, основним інструментом державної фінансової політики, важливим економічним важелем держави, який суттєво впливає на соціально-економічний стан країни. Зокрема бюджет – грошове вираження збалансованого розпису доходів і видатків держави, адміністративно-територіальної одиниці, підприємства та установи за певний період.

Державний бюджет характеризується такими станами, як: збалансований бюджет – це коли рівновага доходів і видатків, профіцит бюджету – перевищення доходів над видатками та дефіцит бюджету – перевищення видатків над доходами.

В умовах сучасного ринку економіки постала проблема саме дефіциту бюджету.

Можна виділити основні причини його виникнення:

1. Обмеженість коштів у держави для забезпечення наповнення бюджету необхідними доходами. Підставою може бути – зменшення виробництва, потреби у модернізації обладнання та закупівлі нового, шляхом науково технічної революції, підвищення рівня собівартості виробництва товарів, а також внаслідок зниження ефективності господарювання.

2. Нерівномірне зростання видатків без урахування доцільності, фінансових можливостей, а також ефективності.

3. Інфляційні процеси, недосконалість податкової, інвестиційної та кредитної політики, розбалансування грошового обігу та системи розрахунків.

Україна стала незалежною державою з 1991 р., і з того часу, і по сьогоднішній день, майже увесь час спостерігаються перевищення видатків бюджету над його доходами. Проте в останні роки дані показники набули стрімкого росту, та великих сум, які не відповідають граничним обсягам бюджетного дефіциту, що встановлювалися у Законі України «Про Державний бюджет на відповідний рік». Державний бюджет — головний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частину валового внутрішнього продукту та розподіляє її на розвиток державної економіки, для соціального захисту населення, утримання органів державної влади та управління, оборони

країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Дослідивши основні тенденції бюджетного дефіциту, що складався в попередні роки, розглянемо стан бюджетного дефіциту за останні п'ять років. Для цього проаналізуємо динаміку Державного бюджету України за 2014-2019 роки (табл. 1).

Таблиця 1

Виконання державного бюджету України з 2014 по 2019рр. (млн. грн.)

Рік	Доходи	Видатки	Сальдо (дефіцит бюджету)
2014	357 084,2	430 217,8	- 73 133,6
2015	534 694,8	576 911,4	- 42 216,6
2016	616 274,8	684 743,4	- 68 468,6
2017	793 265,0	839 243,7	- 45 978,7
2018	928 108,3	985 842,0	- 57 733,7
2019	998 278,9	1 072 891,5	- 74 612,6

Як бачимо з отриманих даних таблиці 1, доходи бюджету зростають разом із сальдо (дефіцитом бюджету), причому останній зростає швидше, ніж доходи і не може досягти норми. Найбільшу суму дефіциту державного бюджету за останні 5 років спостерігаємо у 2019 році, що свідчить про неефективну політику щодо управління формуванням доходів та видатків бюджету.

Виникнення і зростання дефіциту бюджету відбулося внаслідок економічної кризи, ведення війн, економічної нестабільності, зростання заборгованості місцевих бюджетів, безконтрольного зростання інших витрат з бюджету, кредитів міжнародних організацій, які підвищують суму зовнішнього державного боргу, що є негативним фактором доходної частини бюджету.

Для покращення ситуації органам державного управління потрібно вжити заходи щодо збалансування бюджету шляхом збільшення доходів та зменшення видатків, за допомогою дієвих методів та прийомів, які допоможуть вивести даний стан на нормальний рівень, а саме – збалансований бюджет. Звернемо увагу на світову практику, де одним із найважливіших способів боротьби з хронічним дефіцитом є застосування спеціальних фіскальних правил, які допомагають знизити обсяги державного боргу, інфляції, а також досягти сталого розвитку держави.

Одним з основних напрямів оптимізації джерел фінансування дефіциту є врахування рівня податкового навантаження на економіку. Розглянемо даний спосіб в різних видах. З однієї сторони не варто знижувати податки, тому що це зменшить надходження до бюджету, а також здатність фінансувати захищені соціальні статті витрат. Інша сторона трактує необхідність зниження податкового навантаження, що позитивно вплине на вихід частини економіки з тіні. Як наслідок, оподаткована база буде зростати і це дозволить утримати рівень бюджетних доходів. Необхідним кроком є також ліквідація суттєвої частини податкових пільг та перерозподіл питомої частини прямих і непрямих податків.

Наступним напрямом покращення бюджетного дефіциту є налагодження системи бюджетного планування, який допоможе підвищити точність прогнозів за допомогою програмно-цільового методу бюджетування та запровадження бюджетного планування на середні строки.

Потрібно також покращити структуру державних видатків і одночасно посилити контроль за їх цільовим використанням та ефективністю бюджетних ресурсів. Можливим варіантом є поділ видатків державного бюджету на споживчі та інвестиційні окрім загального та спеціального фондів, а ресурси можна перерозподілити на пропорційні частини.

Як відомо основним джерелом покриття дефіциту бюджету є позикові кошти, тому необхідно оптимізувати політику управління державним боргом, а саме урівноважити

внутрішні та зовнішні ресурси та зменшити залежність від іноземних кредиторів. Наприклад, полегшити доступ до ринку облігацій державної позики юридичних та фізичних осіб. Також необхідним є забезпечення довіри до державних цінних паперів та підвищення ефективності державних операцій з ними, наприклад розширення ринку деривативів з метою страхування ризиків.

Проаналізувавши доходи та видатки державного бюджетів, можна зробити певні висновки щодо дефіциту державного бюджету. Він є основним інструментом державної фінансово-кредитної політики і здатний справляти значний вплив на соціально-економічне становище країни, а також бути чинником стримування або прискорення розвитку. Як ми бачимо високий рівень дефіциту бюджету досить сильно впливає на економічний стан країни. На сучасному етапі уряд повинен постійно контролювати розмір бюджетного дефіциту. Необхідно приділити більше уваги збільшенню доходів держави за рахунок подолання безробіття, поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання, податкової системи, удосконалення приватизації державного житла, та ін.

УДК 330

Луцко Зоряна

студентка

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Шендирук Наталія

викладач економічних дисциплін

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна

Zoryna Lutsko

student

Vyacheslav Chornovil Galician College

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Nataliia Shendyruk

teacher of economics

Vyacheslav Chornovil Galician College

Ternopil, Ukraine

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СФЕРІ ФІНАНСІВ ARTIFICIAL INTELLECTUAL IN THE FIELD OF FINANCE

На мою думку штучний інтелект у сучасному світі розвивається дуже швидко, і як не дивно, у економічній сфері займає досить почесне місце. Фінансові технології, або не менш стильне і популярне слово «фінтех» давно бентежить розум людей яким небайдужі інновації.

Це унікальний продукт, що дає змогу машинам вчитися, використовуючи людський і власний досвід, пристосовуватися до нових умов в рамках свого застосування, виконувати різнопланові завдання, які тривалий час були під силу лише людині, прогнозувати події й оптимізувати ресурси різного характеру.

Вперше штучний інтелект з'явився ще у 1960-х роках. Звичайно, це не були такі сучасні програми, які ми маємо станом на сьогодні. Проте це були пристрої попередньо запрограмовані для найпростіших міркувань. Кілька десятиліть тому розвиток технологій штучного інтелекту гальмувала відсутність впевненості в кінцевому продукті. У 1970-80-х роках процес взагалі майже зупинився на фоні повного скорочення належного фінансування.

Однак, завдяки революційним розробкам відбувся прорив у технологіях зберігання та обробки інформації і, як наслідок, - початок відродження епохи розумних машин припав на